

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. sêu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sêu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie sêu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 52.

— Sibiu, Sâmbata 3/15 Iuliu. —

1882.

Profesiunea de avocat.*)

Sunt câteva rare persoane, care s'au parutu a fi surprinse de ceea ce ele numeau greva baroului din Bucuresci în afacerea Sin Marin. De siguru că acele persoane isi facu o stranie idea de datoriile profesionale.

Daca ele credu că avocatulu datoresce ministeriulu seu chiaru celor mai rele cause, se înșiela tare, si spre a le convinge, ne va fi de ajunsu de a pune sub ochii loru câteva extracte ale unei carti classice asupra materiei.

Gasimu în istoria prescurtata a ordinului avocatilor de Boucher d'Argis, liniile următoare:

„La Romani, avocatii erau tinuti de a prestă juramentulu la fiacare cauza ce aparau; ei prestau acestu juramentu pe sfintele Evanghelii. Ei trebuia se jure că voru apară clientii loru din toate puterile, dară că nu voru apară cu sciintia o cauza rea“. Că dacă în cursulu unei pledarii ei descoperiau ceva vitiosu sau nedreptu, le eră iertatu de a abandonă caus'a si marturi'a loru eră în acestu casu de o greutate asia de mare, în cătu nici-unu altu avocat nu se mai putea însărcină cu caus'a“.

(C. de judic. l. 6). Acestu juramentu se chiama „juramentum calumniae“.

Ordonanti'a lui Filipu 3-lea din 23 Octobru 1274 spune, că avocatii nu se voru însărcină de cătu cu cause drepte si că ei le voru parasi îndată ce voru recunósce că ele nu sunt atare.

Ordonanti'a parlamentului din 11 Martiu an. 1344 prescrie si mai particularu formul'a acestui juramentu, a se sci:

„Că ei nu se voru însărcină cu sciintia de o cauza nedrepta.“

„Că dacă voru recunósce în urma că cauzele ce apară sunt nedrepte, ei le voru parasi îndată“.

*) Clasea avocatilor s'a înmultitu în Romani'a în toama că si în Ungari'a si în Transilvani'a în proportiuni, care considerate din anumite puncte-de vedere, se potu numi exorbitante. Avocatul este si ea o profesiune că toate celelalte, ea este cautata în mesur'a în care publiculu are trebuintia de ajutorulu ei. Dară unele popora suferu de mancarimea de a portă processe pentru toate nimicurile si a le întinde pe dieci de ani înainte. Intre acelea se numera dora la loculu antaiu magarii; de aceea publicistii le si dicu că ei sunt o natiune de aristocrati si de avocati. Romanii până acuma n'au suferitu de mancarimea si de bôl'a proceselor; se pare înse că cu cătu vieti'a lor sociala si publica devine pe anu ce merge mai complicata si mai departata de legile cele simple si clare ale mintei sanetose, cu atatu se întinde si la ei bôl'a proceselor, care apoi mai ia nutremente si din asia numit'a verbalitate si publicitate introdusa preste totu dela prim'a până la suprem'a instantia; toti isi apară cauzele lor cu gur'a, nu cu penele de gâsca nici de aluminiu sau alta compositiune minerale. Atatu în Ungari'a cătu si în Romani'a se luara numai în anii din urma unele mesuri absolute necesare că se micsiorede numerulu avocatilor si anume se scôtia din corporatiunea lor pe ômeni de aceia, cari s'au stracuratu în ea cam fara scirea lui Ddieu.

Se întielege prea bine, că în capitale se aduna de regula bataliune de avocati. Asia este si la Bucuresci. Cu toate acestea în dilele din urma s'a intemplat unu casu din cele faimose, în care unu omu de nimicu nu'si află aparatoriu în processulu seu criminal. Unu suboficiariu, anume sin (fiu) Marin, bulgaru din Ploiesci, sarise mai deunadi la locu publicu asupra dlui N. Blaremburg (nepotu de sora alu fratiloru Ghic'a) si asia, din chiaru-seninu, ilu bată de'lu factu totu sange; se dice că l'ar fi schimositu si în fața. Urgi'a si scandalulu a fostu si mai este generalu. Blaremburg abia se va vindecă în câteva septemani, era criminalulu si cumnatu-seu Stoicescu fusera arestati. Acestu casu îndemnă pe redactiunea „Binelui publicu“ că se dea locu unui articlu relativu la avocati, sau cum se esprime auctorulu pe francesce curatu: „Grev'a baroului“, adeca nelucrarea, sistarea lucrarei din partea corpului avocatilor; dară ddloru au frantiositu sau dacă ve mai place, au galicisatu cu totulu limb'a jurisprudentiei, în cătu astadi o mai întielegu numai cei cari cunosc perfectu limb'a francesa. De altumentrea articulu de față e instructiv si pentru noi cei din dosulu muntiloru.

Red. Obs.

Quod ab initio vel ex post facto, cum viderint causam esse injustam, statim eam dimittent.

A proposito de o reflexiune a lui Cicerone tindiendu a stabili că, dacă judecatoriulu are absolutu nevoia de adeveru, apararea se pôte multamă si cu probabilitati.

Dupin celu mare se esprima în modulu urmatoriu:

„Cu toate acestea, nu trebuie a se conchide din acestu passagiu alu lui Cicerone, că e permisu avocatulu de a se însărcină cu indiferentia cu ori si ce afacere criminala; dară numai că sunt casuri particulare, unde cineva pôte, chiaru în presentia unei crime sau a unui delictu constantu, a întreprinde o aparare, sprijinita nu pe denegarea faptulu, ceea ce ar fi o minciuna, dară asupra impregiurarilor ce 'iau datu nascere si care determina moralitatea lui. Se pôte chiamă o vietiă întrêga de gloria si de virtute, că marturia în contra unui momentu de ratecire si de uitare. Se pôte mai alesu, în timpu de agitare si turburare a vni în ajutorulu acelor greseli, care isi iau isvorulu în efervescentia partidelor si nu în perversitatea animei. Dară afara de aceste cause esceptionale, este o datoria de a refusă la o apărare imposibila, o cooperatiune voluntara care are aerulu convictiunei.“

„Trebuie că cineva se astepte, că o numire de oficiu se faca din acesta o obligatiune.“

„Atunci situatiunea se schimba si datori'a cu densa. Organu silitu alu explicatiuniloru acusatului, cineva nu e respunditoriu de slăbitiunea lor; în lipsa de ratiuni, cineva apelă la consideratiuni, se învoca clementi'a, si acolo unde cineva nu pôte înlatură pedeps'a, se încerca celu puțin de a'i impugă rigorea. Acestu rol e cu atatu mai frumosu, că e cu totulu desinteresatu si că zelulu ce cineva desfășura n'are altu mobilu, decâtu simtiementulu datoriei si amorulu de umanitate“ (vedi oper'a „Profession d'avocat“, t. I p. 446).

O ultima reflexiune va termină demonstrarea noastră: legea din 22 Vendose an XII (1804) dice a proposito de juramentulu avocatilor: că ei se obliga de a nu dice, nici publică nimicu, că aparatori sau consilieri, de contrariu legiloru si bunelor moravuri, etc. si acesta este formul'a juramentulu actualu mai în toate barourile europene. Binevoiesca dară cineva se ne esplice, dupa acesta cum, afara de a admite unu antagonismu permanentu între interesele societatiei si interessulu privatu si vointiei cu totulu contrarie din partea legiuitoriului si ale moralei, avocatulu ar putea se se faca auxiliariulu voluntariu alu unei nelegiuii?

Dacă legea a voitu pedeps'a culpabilulu, nu a potutu se dea totu ea si mișloculu de a vicleni cu densa si de a eludă. Ea n'a potutu, cum dice francesulu, se sufle si caldulu si recele în unulu si acelasu timpu. Deci totu ce ea a voitu este, că nimeni se nu pôte fi condamnatu fara se fia ascultatu. Pentru acestu cuventu ea pune avocati de oficiu la dispositiunea acusatului care nu se pôte apară singuru; dară ea nu întielege nicidecum a dă apologisti si aparatori insasi crimei si de a face din avocati nisce apostoli ai minciunei si nisce inamici nascuti si permanenti ai vietiei si ai onorei cetatieniloru pacinici.

Astufeliu au cugetat'o de siguru membrii baroului din Bucuresci, facundu acesta manifestare, care dacă onora pe confratele victimei a unui lasiu atentatu, respandesce o noua stralucire asupra reputatiunei ce ei dejă si-au dobânditu legitimu. Totu astufeliu a crediut'o d. Cimara, una din ilustratiunile baroului moldovenu, care a adressatu dlui Nicolae Blaremburg scrisorea urmatoria, pe care indiscretiunea unui amicu o face se cada în manile nostre:

Prea onor. confrate si amicu,
Dacă nu m'asiu teme că demersulu meu ar

parea presumptuosu, m'asiu fi grabitu a publică prin diarie, că:

„Regretu de a nu mai face parte din ilustrulu barou alu capitalei spre a avea ocaziunea de a me asocia la nobil'a manifestatiune pe care 'ia dictat'o actulu infamu si ignobilu dirigiatu contra persoanei unuia din membrii sei care, „că avocatulu onora corpulu si profesiunea si că omu publicu, tier'a întrêga! . . .“

Permite, celu puțin, dle si amice, că aceste simtiemente se ti le esprimu în particularu si că se satisfac astufeliu o trebuintia a animei mele.

Speru că nu'mi vei face injuri'a de a crede, că o actiune care, multamita incontestabilelor dale merite, a potutu se smulga din apathi'a sa ordinara consciinti'a publica si a o revoltă, se me fi lasatu pe mine indiferentu, tocmai pe mine, care me laudu de a fi sciutu se apretiediu si se admiru mai bine decâtu ori-cine rarele dale calitati.

Darabani (Dorohoiu), 12/24 Iunie 1882.

George Cimara.

Processulu de înalta tradare din Galiti'a.

(Urmare.)

Dupace fusesera ascultati si torturati cu sute de întrebări sucite si invertite acei 11 acusati, în fine sedintiele juriului sau suspinsu până în 3 Iuliu st. n. De atunci s'a începutu ascultarea si în parte confrontarea cu acusatii, de vreo 43 de martori din diverse clase ale societatiei, poloni si ruteni, proprietari, preoti, professori, tierani s. a. Cei mai multi martori n'au sciutu se spuna despre cei acusati nici-unu lucru reu si cu atatu mai puțin se probea vreunu actu de înalta tradare. Urgi'a procurorului a fostu îndreptata si în acelea dile mai virtosu asupra familiei Dobrzansky, tata, fiu si fica, si asupra preotulu Naumovicz. Chiaru dintre polonii declarati adversari ai rutenilor s'au aflatu cari isi retrasera disele lor date în érn'a trecuta la protocolu, era profesorulu Litvinovicz frate bunu cu judecatoriulu Litvinovicz, o spuse curatu, că elu pe căti cunosce dintre cei acusati, nu'i scie intru nimicu culpabili. Cinci dile a duratu ascultarea martorilor, apoi în 3 s'a continuatu din nou. S'au mai cititu multe scrisori din cele confiscate, fara se se afle ceva, din care se poti scôte dupa dreptu si dreptate vreo urma de tradare. S'au mai produsu si depositiuni noue protocolarie de ale martorilor din Ungari'a, asupra consiliariului Ad. Dobrzansky si a ficei sale Olga Hrabar. Nici din acele nu ese nimicu ingreunatoriu pentru acusati, esu înse alte blatematii ale unui despotismu din cele mai nerusinate, pe care va fi bine că la timpul seu se'l cunósca si Europ'a. S'au mai cititu si raporturile dela vreo patru administratori politici poloni, caroru noi în Transilvani'a le diceamu odinora în batjocura Bezirker si Mesopotami. Din ascultarea acelor raporturi publiculu si chiaru juratii începura a se convinge, că adeveratii urditori ai acestui procesu forte odiosu sunt acei Bezirker-i cari prin raporturile lor fantastice inspirate de ura înflacarata asupra muscaliloru, rutenilor si preste totu asupra limbei rutene si a ritului resaritenu, au informatu pe auctoritatile superiori si pe guvernulu în adinsu asia, că se bage în spaima pe tota lumea, se însufle grija mare si în Vien'a, că si cum generalulu Ignatieff pre cătu timpu fusese elu ministru de interne, s'ar fi încercatu se castige pe natiunea rutena si prin ea Galiti'a.

Intre multele depositiuni seci ale martorilor, incurcate de certele avocatilor mai alesu cu procurorulu, sunt câteva momente de mare interesu. Asia de ex. în sedinti'a din 26 Iunie preotulu Naumovicz li-o spune verde: Acesti tierani tacu astadi de frie'a vóstra, fiindcă le-ati spusu înainte

neadeverulu, că cei ce trecu la alte biserici sunt criminali, și că totți orthodoxii (schismaticii) sunt criminali. Asia diceti voi. Pentru-că se terorisiți pe totți rutenii, ați arestatu pe fiu-meu studente Nicolae Naumovici și l'ati tinutu patru luni în arestu preventiv, éra dupa-ce ati scosu vorb'a că l'ati pedepsitu numai pentru-că si-a lasatu legea, iati datu drumulu din prinsóre. (Acestea cuvete le pronunți cu sufletulu agitat și amaritu).

În aceeași di din 26 Juniu se mai întemplă unu lucru ce merita a se scrie cu litere mari în istori'a bisericească. Parochulu gr.-orientale Mitrofanovici provocatu fiindu, a tinutu în plina ședinți prelegere din dogmatic'a și din dreptulu canonicu alu biserice resaritene membrilor juriului de religiunea catolica și de cea mosaica! Aci trebui se spuna Mitrofanovici acelu ignoranti, că nu țiarulu Rusiei e capulu biserice greco-resaritene din Austri'a, că nu acela denumesce și confirmă pe mitropolitii și episcopii gr.-resariteni, ci îi denumesce și confirmă Maiest. Sa imperatulu Austriei și rege alu Ungariei. Sciti ce urmari avu acea prelegere? Juratii, carii pe semne fusesera cu totulu diametralu informati, au cerutu se li se aduca informatiuni oficiali autentice despre pozițiunea către statu și monarhu a mitropolitilor greco-resariteni din Cernauti, Sibiu și Carlovitiu! Ce satira pe științi'a teologica și anume pe științi'a dreptului canonicu din Galiti'a!

În 4 Juliu érași se mai escă conflictu între procuroru și advocati, cari acuma cerura ei citarea mai multoru martori de pozițiune socială aléa, între cari câțiva poloni deputati, unu inspectoru de școle, câțiva preoti catolici, înca și 2 profesori dela universitatea din Bpest'a. Totu în acea di notifică presedintele la jurati, că procesulu va mai durá vreo trei septemani. Unu altu momentu importantu alu acestui procesu a fostu și atunci, candu s'au cititu unele acte oficiali venite din Ungari'a, din care ese, că între alții, eppulu rutenu dela Eperjes dedese porunci cercularie, că totți preotii ruteni se'si radia barbile, spre a se cunoște dintre cei rusesci și preste totu dintre cei orientali. Cu acea ocașiune câțiva preoti mersera la consiliariulu Dobrzansky în Certes cu scopu de a se consultá cu densulu asupra calei ce ar fi a se apucá, că se'si apere pe lângă barbi înca și ritulu, carele este atacatu reu atât în Ungari'a cât și în Galiti'a. Dobrzansky a fostu atunci de opiniune, că preotimea căta mai ține la demnitatea sa personală, se recurga asupra acelu episcopu violentu de a dreptulu la scaunulu Romei cu unu memorialu basatu pe canónele conciliului de Florenți'a și pe câteva bulle violate de acelu episcopu în grati'a magiarismului. Totu cu acea ocașiune esí la lumin'a dilei din alte acte unu complotu nebunescu unguro-poliecescu, de a cassá ritulu resaritenu preste totu, a nimici totuodata și natiionalitatea rutena.

(Va urmá.)

Romania.

Sunt érași câteva sciri noué, dintre care unele au și trasu atentiunea Europei asupr'a lor. În lini'a prima stă planulu de unu podu preste Dunare, sau unu tunelu pe sub Dunare, care se coste până la 20 milióne franci. Din publicatiunea oficială vedemu și onorariile promise pentru celu mai bunu planu ce s'ar prezentá. Apellulu se întielege către totți tehnicii din Europ'a. Se prepara și o expozitiune nouă de produse agricole, la care merita se reflecte totți agricultorii nostrii. Mai alaturamu și alte sciri din cele multe aflate în diariile Romaniei.

— S'a deschisu pe sém'a ministeriului agriculturii, comerțiului și lucrurilor publice unu creditu extraordinariu de lei 150,000, pentru a se dá premii celor mai bune proiecte ce s'aru depune; înse lei 100,000 pentru constructiunea podurilor de preste Dunare și Borcea cari se lege caile ferate București-Fetesci-Dunare și Faurei-Fetesci. Dunarea cu Cernavod'a-Constanți'a, și lei 50,000 pentru proiectulu unui tunelu sub Dunare, care se lege cele două maluri ale acestui riu între Fetesci și Cernavod'a.

Comitiulu agricolu alu județiului Ilfov.

Concursu de agricultura și industrii derivate.

Comitiulu agricolu alu județiului Ilfov spre a se conforma cu scopulu infintiariei sale și cu invitatiunea ce i s'a facutu de către domnulu

ministru alu agriculturii, comerțiului și lucrurilor publice, va organiza unu concursu de agricultură și industriale derivate.

Concursulu se face în localulu școlei de agricultură dela Herestrau; va începe la 10 Octombrie viitoru și va ține până la 17 Octombrie inclusiv.

La acestu concursu voru putea lua parte numai agricultorii, industriarii și gradinariii din acestu județu, se voru primi obiecte din următoarele categorii:

- I. Produse agricole.
- II. Animale domestice.
- III. Produse ale industriilor accesorii.
- IV. Instrumente de masini agricole.
- V. Produse ale gradinariei.

I. Produse agricole și derivatele lor.
Cereale și alte produse făinoase comestibile. Grăuri, secară, orđiu, porumb, mei, hriscă etc. Tóte acestea în bóbe și în făina.
Arpacasuri, pasaturi, grisuri, etc.
Paste dise de Itali'a, precum: fidea, macaróne, stelisóre și alte de felulu acesta.

2. Produse ale brutariei, pâine de totu felulu, pâine de lăcuș, pâine de rând, pesmeti pentru armată, pesmeti disi de Brășiovu, pesmeti de ceai.

3. Produse agricole ne-alimentare, substanțe textile, lână spalată și cu usuc, gogosi de gândaci de metase, borangicuri, inu și cânepă topită și ne-topită, fuior (aliu) și tortu.

Plante oleaginóse: Rapitiá, șemintiá de inu și de cânepă, șemintiá de flórea sórelui s. c. l.

4. Produse ale pădurilor și industriilor forestiere. Rândia și alte substanțe de tabacarie, obiecte de dogarie: buti, butóie, putini, putinele, buriuri.

II. Animale domestice.

Vite de prasila sau de șemintiá. — Armasari și epe, cărlani și cărlane, tauri și vaci, mândiați mandiați, turmaci și bivoliție, berbeci și oi, țapi și capre, vieri și scrófe.

Observatiune. — Se voru deosebi rasele locale de cele străine și se voru împreuna la o parte.

III. Produse ale industriilor accesorie.

1. Corpuri grase alimentare și nealimentare. Uleiuri de in, de cânepă, de macu, de rapitiá, de nuci etc.

Untu próspețu și topitu. Brândieturi diferite.

2. Carnuri de pesci. — Pastrama, caiseruri, ghiudemuri, salamu, bulionuri, siunci și alte preparate analoge, pesce saratu și afumatu. Marinade diferite.

3. Zaharuri și produse ale cofetariei. — Zaharu brutu și rafinatu, liqueruri și fructe conservate în spirtu, siropuri, bețuri și oteturi, vinuri diferite, bere, spirturi, țuica și rachiiuri, tóte produse în județiulu Ilfov.

4. Piei argasite și tăbăcite, fringhii, funii, sfori.

IV. Instrumente și masini agricole

1. Pluguri de totu felulu, scarificatórie și estirpátóre, grapi și tafaluguri, muiuroitóre și prasítóre, sape, sasmale sau hárletie, tărnacópe etc.

2. Cara și carútie diferite.

3. Mori de mână și morisci pentru curatitu și macinatu grăulu și porumbulu, masine pentru taiatu paie, fenulu, sfeclele și alte rădăcini.

Masine de curatitu șemintiá.

V. Produse ale gradinariei.

1. Colectiune de flori cultivate în grădini și resadnitie. Buchete de mână și de masă aranjate cu gustu.

2. Póme de totu felulu.

3. Legumi și verdeturi felurite.

4. Scule și instrumente de gradinarie.

Concursulu de pluguri.

De odată cu expozitiunea agricolă se va face și unu concursu de aratu între plugarii sateni din acelu județu, după unu regulamentu specialu.

Premiuri și recompense banesci.

Pentru acele din obiecte coprinse în cele cinci categorii care se voru deosebi se voru împarti premiuri și recompense din: diploma, medalie și recompense banesci, éra plugurile cari voru ara mai bine li se voru da prețuri în bani sau în diferite instrumente agricole.

Juriuri speciale voru fi însărcinate cu cercetările obiectelor expuse și cu propunerea prețurilor și a recompenselor.

Aducerea și titlul obiectelor.

Produsele pentru concursu se voru trimite la școl'a de agricultură dela Ferestreu cu începeră dela 20 Septembrie, unde se voru primi numai până

la 8 Octobrie. Probele de șemintiá voru fi celu puțin de 5 ocale.

Masinele agricole se voru aduce dela 1—5 Octobrie și bilete la 14 Octobrie.

Ori-ce informatiuni se voru da de către directorulu școlei de agricultură dela Ferestreu.

Persoanele care voru expune, voru însoci produsele cu o listă coprinđiendu tóte obiectele ce voru aduce la concursu.

Subscriși membri ai oficiului comitetului agricolu alu județiului Ilfov, au onóre a invita pe totți conjudetienii lor se bine-voiască a lua parte la acestu concursu, alu carui scopu este încurajarea agriculturii locale.

Presedinte: Dimitrie Gr. Ghica.

Vice-presedinte: Ioanu Marghilomanu, P. S. Aurelianu.

Membri: P. Constantinescu N. R., Filitis, C. D. Pariano, N. Daniilescu, V. Ghica, D. Popescu, A. Pascalu, C. Stefanescu, G. A. Persu, P. Riureau. „Resb.”

— Dnulu Cogalniceanu ceruse Statului se'i cumpere colectiunea de acte istorice pe care le possede. Gubernulu numise o comisiune care se cercetedié dacă ar fi folositória statului o asemenea achizițiune. Ni se spune că comisiunea numită s'a pronunțiatu în modu afirmativu și că în curendu statulu se va face stăpănu legalu preste acele documente pe care le va darui bibliotecii nationale.

— „Monitoriulu Oficialu” publica treptatu tarifele de prețulu obiectelor de rechiziționatu în casu de resbelu.

Aceste tarife s'au compus de comisiunile mixte ale județiilor, prevădute prin art. 34 din legea rechizițiunilor.

— Incendii. — Se pare sigur — dice „Curierulu B.” — că acestu flagelu îngrozitoru s'a hotărātu se prefacă în cenusă cea mai mare parte din țargușórele nóstre. Ast-felu, mai alaltă-eri, înca o jumătate din Pascani a cădiutu pradă flăcărilor. Unu altu incendiu prefacă în cenusă o mare parte din Țargulu-Frumosu. Incendiu isbucni în nóptea de Mercuri spre Joi, pe la 12 óre jum. Autoritățile din Țargulu-Frumosu, vedindu insuficientia pompierilor locali, telegrafiară, pe la 2 óre jum. diminiétiá dlui prefectu, pentru a cere ajutóre. La orele 4 și unu sfertu, unu convoiu de patru vágóne cu 40 soldati pompieri cu cai și instrumente, sub conducerea activului capitanu Paunu, d. prefectu de politie Cerchez, 10 calarasi și unu oficiu, d. comisariu de serviciu și d. sub-prefectu alu plasiei, plécra din gara Jasi. Într'o óra, pompierii iasiani erau la lucru. Atātu pompierii locali cât și cei din Jasi, s'au purtatú fórté bine, dăra foculu, până eri s'era ardea înca. Pagubele cauzate de acestu incendiu sunt enorme. Totu ce avea Țargulu-Frumosu că magasi și bogătie comercială, farmacia, brutaria și celelalte au fostu prefacute în cenusă.

Ajutoriulu datu de pompierii din Jasi a fostu salutaru, că-ci au localisatu foculu, lucru ce pompierii locali singuri nu'lu aru fi pututu face, mai alesu că eri pe la 12 óre începú a bate unu ventu puternicu, căra aru fi dusu foculu și în restulu țargului. Parte din magasi au scapatu puțină marfă, ardiendu numai etagiulu de susu cu totu ce éra în elu. Foculu a isbucnit pe partea dréptă a strădei principale și s'a propagatu cu repediciunea fulgerului, ajutatú fiindu și de unu ventu puternicu. Sinagog'a israelita care e destulu de departe de loculu unde a isbucnit incendiulu, în cinci minute cădiu pradă flăcărilor. 97 case au fostu distruse de acestu incendiu.

Cu acésta ocașiune putemu spune, că domnulu prefectu de politie merita tóta laud'a și multamirea generală din partea victimelor acestui incendiu îngrozitoru, pentru ajutoriulu cea știutu se dea celor remasi pe drumuri cu atât câtu avea pe ei. Ast-felu, cu trenulu de diminiétiá, d-sea facú se se duca pe tétulu sinistrului 860 de pàni, și cu celu dela 4 óre s'era, alte 1800 pàni, cari au fostu împartite victimelor.

— Muscati de lupi. Septeman'a trecută siése barbati și doué femei din satulu Holmu, au fostu muscati de unu lupu turbatu, care a navalitu în satu. Patru din acesti nenorociti, femeile și doi barbati, au fostu adusi în Jasi, și pusi în cur'a spitalului sf. Spiridon. Femeile, alu caroru rani produse din muscaturile lupului erau aprópe cicatrizate, au fostu eliberate din spitalu, după cererea lor, eri, Joi. Barbati, alu caroru rani sunt mai grave, au remasu în cur'a spitalului.

Bombardarea Alexandriei.

Lord Seymour, admiralul flotei britanice s'a ținut de parolă sa militara, inse barbara, că dacă egiptenii nu voru da fortificatiunile in potestatea lui, că se le ocupe si desarme, elu va bombardă cetatea. Arabi-pasi'a, sau mai bine ministeriul egiptenii ii respunse luni in 10 Juniu, că nu'i va da nimicu, si că este decisu a'si apară patri'a si dreptulu pe viétia pe mörte. Atunci lord Seymour luă tôte dispositiunile necesare spre a incepe devastatiunea. Marti in 11 pe la 7 ore demănétia detună cea de antaiu bomba. Admiralulu in trufl'a sa apucase a dice, că in 20 de minute egiptenii au se scötia flamura alba. Nu a fostu asia; că-ci egiptenii s'au aparatu in acea di cu bravura admirabila in restimpu de 10½ ore. Trei fortaretie sarira in aeru, palatulu v-regelui si chiaru farulu (turnu luminatoriu pentru corabii) fusera ruinate. Din 123 de tunuri anglii au aruncatu in acea di bombe de tóta marimea, unele atâtu de monstruöse, in cătu numai pulbere se cerea la una câte 140 Kilograme. Preste tiermii portului impuscau cu shrapnele din mitraliese. Dupa amiédi unu despartimentu de soldati anglii se incumetă se desbarce, dara soldatii egipteni se si aruncara asupra loru si'i batura. Artileristii egipteni sunt de unu curagiu rar, sciu se despretiuescă mörtea că cei mai multi arabi, dara mai alesu in örele de antaiu nemeriau förte reu, că-ci de-ar fi trasu cu precisiune mai mare, dupa insasi marturisirea angliloru, le-ar fi facutu daune förte mari.

Preste nópte arabii au reparatu pe cătu au potutu bateriile si fortificatiunile ce se dicu pasagere in limb'a militara, facute mai multu numai din pamentu, că ale lui Osman-pasi'a la Plevn'a. In alta di 12 Juliu dupa 5 ore deminétia Lord Seymour iritatu prin resistentia egiptena continuă foculu cu mai multa furia. Din acea di scirile telegrafice ne ajungu până la 1 öra d. am., pre candu se vediura flamure parlamentarie in Alexandria, unde ardea la vreo trei locuri, cum si o corabia totu cu acea flamure, si cu oficiari turci venindu se caute pe Lord Seymour.

Acestea sciri le avemu până acum totu numai dupa telegrame englese, din care mai aflamu, că la anglii perderea la ömeni in vieti omenesci ar fi numai de 6 morti si 28 raniti. Corabiile corasate, captusite din afara pe deintregulu cu placi gröse de feru n'au potutu suferi alte stricatiuni, decâtu numai sparturi de asupra pe coperta; lucruri de acestea inse le vomu află numai dupa câteva dile.

Pana candu voru ajunge la noi informatiuni ulteriore despre rezultatele materiali ale bombardarei de doue dile, lumea tóta se ocupa cu alte cestiuni, care stau in cea mai strinsa legatura cu acea actiune hostila a flotei britanice. Care este adeca situatiunea momentului?

Pre candu se pare, că guvernulu Britaniei lucra in buna intelegere cu celelalte cabinete in conferenti'a dela Cpole, Lord Seymour bombardédia Alexandri'a si a cum a ministeriulu din Londr'a declara in camera, că bine a facutu! Intre ceilalti ömeni moritori asia ceva se dise pe numele seu adeveratu: insielatoria, perfidia.

Admiralulu francesu Conrad ne voindu se ia parte la bombardare, se retrase cu escadr'a Franciei lasandu in apele Alexandriei numai doue corabii că martore la ceea ce se intempla, inse mai departe, afara din lini'a de bataia.

Nici vreo alta corabia de ale altoru staturi nu luă parte la acea actiune selbatica a flotei britanice.

Cu acelu bombardamentu este lovit in fačia dreptulu de suveranitate alu sultanului preste Egiptu si totuodată dreptulu lui de Calif preste toti mohamedanii. Flott'a turcésca a si plecatu dela Constantinopole in apele Alexandriei. Cu ce scopu? Mergu turcii că se ajute egipteniloru sau angliloru? La acésta intrebare importanta va respunde numai timpulu celu mai de apröpe. Atata se póte dice de acuma cu precisiune, că cu sfarmarea de cinci fortaretie mai apropiate, necum Egiptulu, dara nici chiaru Alexandri'a nu e luata de cătra anglii. Mai sunt alte fortaretie mai departate de portu, in care arabii se potu apară prea bine. Preste acésta toti căti cunoscu Egiptulu si positiunile sale strategice, sunt de acordu intr' unu punctu, că celu ce vrea se aiba acea tiéra, trebue se cucerescă mai antaiu departat'a capitala Cairo, adeca se se bata pe uscatu. Arabi inse sunt celu puçinu asia de buni soldati că si anglii si suferu fôme si sete cum nu scie nici-unu anglu.

De altumentrea bombele sparte in fortaretiele dela Alexandri'a se potu consideră că sparte chiaru in midiuloculu conferentiei europene, prin urmare

solidaritatea cabinetelor si multu laudatulu principiu de neinterventiune a devenitu o frasa góla. Asia dara si in casulu de fačia se póte aplică prea bine faimós'a sententia a lui Bismark: „Forti'a inaintea dreptulu“, cu alte cuvinte: Celu mai forte are dreptu; prin urmare lupii, ursii, tigrii, lei. Potentes potenter agunt. Blastemata sententia; dara in fine este asia. Pana candu? Existe si o Nemese.

Éca, asia se póte intemplá si la Dunare.

— Mai nou. Londr'a, 13 Juliu. Lui lord Seymour i s'au trimisu de aici instructiuni, că se incetiedie cu hostilitatile. Acuma póte.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

Fagarasiu, 8/7 1882

Adunare municipale extraordinaria; prandiu; „band'a de hoti“ dela Persiani.

In 6 ale curentei s'a ținut adunare municipale extraordinaria, alu carei obiectu singuru a fostu depunerea juramentului de cătra domnulu comite supremu Mich. Horváth.

Dupa depunerea juramentului fu bineventatu mai antaiu de cătra notariulu primariu in numele oficiului, apoi in urm'a unei intelegeri prealabili de cătra adv. J. Romanu, in numele municipiului in limb'a romana. E de observatu, că cuventarea romanésca, care a fostu primita cu placere, la propunerea not. publicu Zagoni si cu espress'a dorintia a comitelui supremu, fu indusa din cuventu in cuventu in protocolu si anume si in protocolulu ungurescu totu in contecstulu romanu.

O intemplare rara acésta, chiaru si in acestu comitatu romanescu.

Acésta purtare cu tactu a comitelui supremu a facutu buna inpressiune la membrii romani ai comisiunei municipale, că-ci ne indreptatesce a crede, că in venitoriu romanii si limb'a loru nu voru fi vecsati cá pana acum.

Totu in aceea di a datu comitele supremu unu prandiu stralucitu, la care au fostu invitati toti membrii comisiunei municipale si toti onoratorii din Fagarasiu din tinutu, precum si integrule corpu alu oficiriloru din armat'a comuna si de honved.

Ungurii nostri cari se blamasera la banchetulu de mai inainte, isi traseru sam'a in cătu cu acésta ocaziune nu s'au intemplatu nici unu scandalu, că-ci au decursu tôte in buna ordine.

Nu au lipsitu nici cu acésta ocaziune toastele oficiöse si neoficiöse.

Primulu toastu fu ridicatu de comitele supremu pentru Maiestatea Sa regele; alu doilea de cătra vice-comitele dlu de Gremoiu in numele corpului oficialiloru pentru comitele supremu; alu 3-lea de cătra adv. R. in numele comisiunei municipale si tuturor celoru de fačia pentru comitele supremu.

Judele de cercu M. Tibald pentru ministru. E de insemnatu toastulu ridicatu de cătra fratele comitelui supremu Horváth László pentru natiunea romana, pe care ar dori se o védia apropiata de natiunea magiara, care ambele natiuni sunt avisate la ajutoriulu reciprocu.

La acésta respunse adv. R. in cuvente de conciliare adaogandu, că romani inca nu au mai ferbinte dorintia de cătu o asemenea apropiere, că basa de drepturi egale intre tôte 3 natiunile acestei tieri, si că acésta apropiere depinde numai dela aceia, cari au adi puterea in mână; in fine dise, că si pana la asemenea apropiere se scie ori si cine, că romanii sunt si voru remânea intre tôte imprejurarile buni si zelosi patrioti ai acestei tieri.

Tôte au decursu in cea mai frumösa harmonia, si daca acésta nu s'ar turburá in viati'a publica candu vine lucrulu la fapta, cum a observatu prea nimeritu directorulu scölei granitieresce din Visti'a, ne amu putea numerá intre poporale cele mai fericite; durere inse, că faptele nu corespundu totudeauna vorbeloru.

Vediú, că scirea despre „band'a de hoti“ dela Persiani s'a perondatu apröpe in tôte jurnalele din patria, fara inse a durea pe cineva capulu, daca si in cătu aceea se basédia pre adeveru.

O minciuna cornurata acésta, că tôte minciunile. Nici umbra de vreo „banda de hoti“ in integrule tinutu alu Fagarasiului. Am cetitu cu ochii mei raportele oficiale ale pretoriloru din Siercaia si din Branu, cari au fostu insarcinati a cerceta si a raportá in cestiunea „bandei“.

Éta purulu adeveru:

Mai multe fete din Persiani culegându fragi din padure, doi ömeni, necunoscuti feteloru, au venit asupra loru si li-au luat cu puterea vasele cu fragile. Fetele inspaimantate nu s'au opritu pana in comuna, unde au spusu că se afla optu „hoti“ in padure. Totu pe acela timpulu s'a intemplat o spargere de casa la unu nepotu alu parochiului Mosioiu dela Branu, furanduse mai multe lucruri de casa. Ambe acestea fapte s'au adusu in combinatiune si au nascutu fantom'a bande de hoti din Romani'a, fiindu-le localitatea nu departe de granitia.

Dreptu aceea s'au comandatu patrole de gendarmi, care percurgându padurile in tôte partile dela Persiani, au constatatú că scirea a fostu falsa; nici urma de hoti nu s'a pututu aflá, dara nici unu casu de celu mai micu furtu, afara de celu de susu, nu s'a intemplat. Lucrulu apoi s'a lamurit si mai bine, că-ci cei 2 hotisiori cari au sparatu cas'a lui Mosioiu s'au prinsu. Sunt 2 baietioi din cerculu Branului. acum prinsu la tribunalulu din Brasiovu.

Asia sta lucrulu.

Vedi dara dle redactoru, asia se face din unu tintariu unu armasariu.

C. V.

— Cricau, 30/6 1882.

„Fabric'a de vinu artificiale si ruin'a vinicultoriloru din Transilvani'a e totu una“. Cine a observatu cu atentiune, se va fi convinsu, că pretiulu mustului de cătiva ani, adeca dela 1873 an. espositiunei din Vien'a si anulu catastrofei finantiarie, nu se urca preste 70—80 cri. de vadr'a vechia transilvana, acela va scí totuodata, că in 1874 pretiulu a fostu câte 60—70 cri, in 1875 60—80 cri, in an. 1876, candu fu förte bunu, de abia se urcase la 90—1.20 cri; si chiaru atunci Franz Tauffer, mare negutiatoriu de vinuri in Clusiu, nu voia a luá vinuri din a. 73, 74, 75 trase de câte 8—9 ori, curate cá cristalulu, nici cu 90 cri vadr'a de 8 cupe.

In anii 1877, 78, 79, 80, 81 pretiulu mustului incepea dela 20 până la 70 cri; s'au vendutu in Sibiiu in 1878 si cu 11 cri feri'a (vadr'a) licitandu-o, éra in Teiusiu câte cu 25—40 cri pentru scötirea sau executiunea darei. Eu aveam la finitulu anului 1873 15.000 vedre de vinu in cele 3 celarie spatiöse, ce se aflá pe mosii'a atunci fiscale, acum venduta la Bürgermeister, di cincispredece mii vedre de vinu produsu din 40 juguri de vii ale statului, ce le aveam cu arenda, vinu cumperatu câte cu 1 fl. 20, 1 fl. 60 cri din a. 1872—1873, vinu de 15—16º cá mustu si de 8—9º cá vinu, si cu tôte acestea nu am potutu vinde nici chiaru la espositiunea din Vien'a, 2—3000 vedre cu pretiulu celu luasem cá mustu, adeca 1 fl. 20 până la 1 fl. 60 sau cu 1 fl. 40 cri.

Asia dara vedemu efectulu si l'am prinsu cu man'a, ba amu fostu si inpinsi, respinsi si trantiti la pamentu, scosi, huiduiti din mosii, executati si ruinati la urmarile lui, fara a'i pricepe si intelege caus'a. Cu tôte acestea am perseveratu cá unu adeveratu italianu si éca dnule Redactoru, la staruintia si perseverantia ajunseiu a cunósce cauzele necautarei mustului si vinului.

In primavér'a acésta secretariulu Reuniunei de celarie de vinuri cu numele „Erdélyi pincez Egyet“ din Clusiu a adusu din fundulu*) preste una suta buti cu vinuri acre, otietite, inforite, ingrosiate si asia de rele, in cătu nici chiaru carausii, cari nu sunt delicati, nu le poteau bea. Acestea vinuri aduse la Cricau le desiértara din butile Reuniunei cu E. P. E. in butile cele mari de câte 3, 4, 500 vedre remase de comitele Teleki Mikola, remanendu cele mici góle. Pe la inceputulu lunei curente tramise dnulu secretariulu la Cricau 3 buti cu spirtu de 90º (?) dupa spus'a lucratoriloru; a dóu'a di veni si dóu'asa dupa ele, si candu érá valea Cricaului mai turbure, plina de tôte uriciunile pe care le spala ap'a de ploia de prin curti, si mai cu séma din gunoiulu de vite ce se afla in tôte curtile, asiedia pump'a de vinu in midiuloculu valei si implú cu ap'a cea turbure si ingrosiata tôte butile góle câte le adusesse cu vinuri stricaté, apoi s'a pusu cu 6 lucratori la lucru; scóse si turné in o bute góla 5, 6, 7 vedre de spirtu, preste elu vinu stricatu, apa turbure si alte ingredientie, si in 10—12 dile fabricara 5000 de vedre de vinu.

Cá romanu, cá omu care am disu si scrisu, cá Transilvani'a numai cu vinurile si cu vitele, adeca cu cultivarea vitiei, conservarea si perfectionarea vinului si cu crescerea si tinerea viteloru póte luptá pe terenulu economicu cu bunu succesu; cá omu care am sacrificatu multu, am asudatu si mai multu pe acestea 2 terene, am denuntiatu in 24 ale l. c. acea fapta comitelui supremu Zeik, care ascultandu-me cu sange rece, nu s'a pronuntiatu nici intr'unu intielesu. Asia in 28 Jun. am depesiatu Ministrulu de agricultura si eri, in 29, veni subpretorele Kontz cu chirurgulu cercului, de cercara vinurile invitandu-me si pe mine cá se asistu; ne fiindu inse avisatu mai inainte, si ne fiindu eri a casa, nu am potutu luá parte in acea comisiune; apoi imi spuse unulu din acei ce au fostu de fačia si au gustatu vinurile, că nu sunt puturöse, că sunt curate, limpedi, dara moi si apatöse.

Ce va mai urmă, vomu vedé si ve vomu pune in cunoscentia de causa. Astadi ve mai pociu arată, că unulu din notarii comitatului Török Berthalan, la care a denuntiatu acelu casu inainte de mine tenerulu Joanu Rusanu proprietariu in Mesenti'a lângă Cricau, ia disu cá acésta fabricatiune e iertata „minden becstületes magyar embernek (la totu omulu care e magiaru onestu).“

Indata dupa denuntiarea mea dela 24, in 25 si veni fabricantulu Reuniunei din Clusiu la Cricau si in 26 espedá 20 de buti la Bucuresci, de unde se intorsesse, sau unde fusese mai inainte, cá se vendia ap'a cea mestecata cu escremente omenesci si spirtu jidovescu, despre care spunu multi ömeni, că se fabrica si intrebuintédia la fabricarea lui multe lucruri necurate.**)

Éca dnule Redactoru, caus'a pentru care mustulu romanulu nu'lu cumpera nimenea mai scumpu de 40—50 cri. Éca pentru ce romanulu si sasulu nu'si póte platí contributiunea cea exageratu de mare, nu póte platí diecimea viiloru, acelu impositu, despre care unu omu genialu, mare finantariu si gubernamentalu, a disu cătra mine care'i vendusem intre alteile si 2 vinii de decima: „Das ist unerhört, das ist über alle Massen: Interessen für Interessen zu zahlen.“

*) Aici nu se póte cití. Rogamu pe ddni corespondenti cari ne onorédia cu articlii destinati pentru publicitate, cá se binevoiescă a scrie cuventele cătu mai limpede si a se feri de contractiuni. Unele scrisori sunt asia de incurcate si nelegibili, in cătu nici-unu asiediatoriu de litere nu póte sau nu voiesce se lucre din ele, si nefindu cu potiintia a le decopiá, remanu nepublicate. Se lase si margine góla cá de 2 degete, pentru redactiune.

Red. **) Förte bine li se face bucuresceniloru si la toti locitorii din Romani'a Acea tiéra are vinuri escelente si multe. póte se aiba indécitu atâtea; dara vanitatea loru desmarginita ii face se despretiuescă ce au ci si se platésca focu de scumpu laturile altora. Red.

Si tóte acestea nu sunt casualitati, ci lucru bine studiatu, rumegatu si pregatitu in tóte formele pentru a ne saraci si sugrumá.

Primiti etc.

Axente Severu.

Not'a redactiunei. Acésta corespondentia a on. dnu Axente Severu ne dá ocasiune cá se'lu rogámu chiaru pe dsa, cá pe unulu din vinarii cei mai renumiti in Transilvani'a, se nu'si pregete a informá pe publiculu cititoriu mai exactu: despre urdirea, coprinsulu statute-loru si activitatea reuniunei de vinari (pince egylet) din Clusiu. Informatiunea cáta dá dsa acilea, nu póte fi de ajunsu pentru publicu si pe aceea o póte complini numai unu vinariu practic, omu de specialitate.

In cátu pentru falsificari de beuturi spirituóse si anume de vinuri, scie tóta Europ'a, cá înainte cu trei ani si dupa aceea s'au confiscatu in Elveti'a sume de vinuri unguresci falsificate cu otravi si speculantiloru li s'a facutu procesu, éra dupa aceea chiaru si in B.-Pest'a s'au versatu in Dunare mai multe buti cu vinuri otravite cu fuchsínu, in fine au emanatu ordonantie si instructiuni ministeriali in acésta cauza. In acelsiu timpu deputatulu Szalay si alti au strigatu in dieta si au cerutu mesuri aspre, glóbe in bani si temnitia contra falsificatoriloru, éra diariete le-au aprobatu Noi din partea nóstra amu reflectatu atunci la latúrele ce cum-parau si beuturile falsificate care se aflau de exemplu in Bucuresci cu nume de vinu ungurescu, ceea ce inse le-a saritu in nasu, si in unulu din diariete capitalei ni s'a respunsu, cá ei sciu ce beu, cá-ci inspectiunea ddloru e de modellu.

Dara mai vine aci si alta intrebare. Domnulu A. Severu afirma aceea ce scimu si noi, cá in adeveru economiloru li se dau pretiuri de batjocura pe vinu si pe mustu si cá multi capitalisti cari au celariete pline cu vinuri curate si bune, nu le potn vinde; cum vine inse, cá nu numai in cárciume ordinare, ci si in asia numite hotele si restauratiuni se beu mai preste totu in Ungari'a, Transilvani'a si in tóta Romani'a vinurile cele mai rele, otietite, in cátu se te tina doi si se'ti tórne unulu, liurca, liuriu, cighiru, chisalitia de prune verdi, vinuri mucedu, sau balóse, sau cu gustulu vasului, sau cu gustulu de spirtu putrosu, sau baptisate, per infusione, si totusi focu de scumpe, trei decil. cu pretiulu unei litre? Dara cum vine, cá se afla milióne de ómeni gagauti, carii dau bani pe otiete de acestea? Candu vedemu pe fiacare di miserii de acestea, ne vine se sustinemu o tesa cu totulu opusa tesei dlui A. Severu, adeca: exterminarea din radecini a tutu-roru viiloru din tíera, precum se face din caus'a blaste-matei filoxere, care si asia s'a incuibatu déjà la mai multe locuri, in Salagiu, in Banata si chiaru pe la Budapest'a.

Se bemu numai apa curata, cá si Dacii de odinióra. Cura radicala.

Vedi domniat'a, cu vinurile si cu tóte beuturile spirituóse este curatu cá si cu guvernele. Ficare tíera si poporu are guvernulu pe care 'lu merita, si care'i place lui, cá de nu 'iar placea, iar da pasportu; si totu asia, fiacare poporu sau classe de poporu bea numai liurca pe care o merita si care'i place. Nimeni nu'lu ia de chica nici de capastru, cá pe cai, se'lu duca la adapatu acolo unde nu'i place lui. Vedeti unde se infunda cestiunea? In barbaria vendietoriloru si a comparatoriloru. Da, dta scii bine, cá pana in 1848 a totupotintele aristocratu isi trimitea vinulu stricatu in comuna, si poruncia ómeniloru cá se'lu bea. Ei ilu versau in vale, nu'lu poteau bea, cá nici nu erau betivi cá epigonii loru, apoi inse ilu plateau cu bani sau cu spetele. Dara astadi care diavolu impeliatu fi impinge dela biserica dreptu la cárciuma, pe alocurea cu popa cu totu?

Sinuciderile.

Epoc'a presenta de coruptiune, de civilisatiune falsa, are mai multe note caracteristice, prin care se distinge de alte timpuri mai bune si se apropie de altele, in care innocentia si tóta moral'a érá batjocorita, lovita cu pumnulu in fácia, calcata in picióre, érá licenti'a desfrenata troná de asupra. Nimicu inse nu e mai caracteristicu pentru generatiunile presente decât sinuciderile, casurile de mórte violenta, din desperatiune, sau si numai din fantasía aprinsa, sau din lipsa totale de religiune.

Statisticele oficiali se ocupa in dilele nóstre de aprópe cu acésta aparitiune, care inca este o infamia pentru secolulu alu 19-lea. Dr. Thomas Garrigue Mosarik docente la universitatea din Vien'a, publicá mai de curendu unu studiu asupra sinucideriloru, in care elu arata inmultirea loru excesiva, totuodata cérca si cauzele acestui reu infamante. Cifrele comparative produse din statistica stau in o disproportione mare cu inmultirea successiva a locuitoriloru si sunt in adeveru spaimentatórie si rusinatórie pentru omenime. Éca numai câteva din acelea.

In tierile austriace sau in asia numit'a Cislaitani'a intre anii 1827 si 1836 adeca in 9 ani, s'au intemplat 626 sinucideri. De atunci in cóce numerulu celoru cari se sinucideau in tóte modurile, a crescutu pe fiacare anu, pana candu la 1877 adeca in anii urmati dupa catastrofa cea mare finantiale si pe candu religiunea érá combatuta cu mai multa furia de pe catedre si in societati, numerulu sinucideriloru in Cislaitani'a ajunse la 2648 intr'unu singuru anu, éra de atunci variédia ceva pe fiacare anu in plus si minus.

In capitale se intempla cele mai multe sinucideri; totusi in Vien'a de ex. au fostu in a. 1854 numai 67 casuri, care inse au crescutu mereu, pana-ce in a. 1864 au ajunsu la 104, éra in a. 1880 la unu numeru aprópe intreitu de 307 sinucideri.

Este de insemnatu, cá in Europ'a nici-o classe de ómeni nu remane aparata de acésta nebunia; pana si dintre suverani se aflara in cursulu vécuriloru 20 de insi cari s'au sinucisu, éra 11 inebuniti.

Este si mai interesantu a clasificá sinuciderile dupa confessiunile religióse. Dintre protestanti se sinucidu cei mai multi, dupa cari urmédia rom-catolicii, apoi gr.-resaritenii si in urma cei de legea lui Moise. Calcululu se face pe milionu. Asia in Austri'a dintre jidovi se vinu la 1 milionu numai 30, dintre cei de ritulu grecescu 99, rom.-catolici 100, protestanti 123. Unu altu auctoru Morelli, luandu Europ'a intréga, afla la gr.-resariteni 40, la r.-catolici 56, la protestanti 190 sinucideri din câte unu milionu de ómeni. La mohamedani nu s'a sciutu nimicu despre sinucideri pana in dilele nóstre.

Sciri diverse.

— † Cu profunda dorere sufletésca facemu éراسi locu unni necrologu dintru acelea, unde se pare cá mórtea isi bate jocu de legile naturei, rapindu si nimicindu fíntie omenesci in etatea, in care se credu mai indreptatite a se bucura de viétia.

Mari'a Lebu nasc. Cioranu,

a incetatu din viétia in 10 ale lunlei c. dupa lungi suferintie, impartasita fiindu cu S. S. Taine, in etate de 35 ani. Inmormentarea avu locu in 13 l. c. st. n. la 10 óre inainte de amédi, in cimiteriulu bisericei gr.-or. din Cacov'a.

Adéncu intristatulu soçu face acésta cunoscutu tutu-roru amiciloru si cunoscutiloru reposafei, in numele mamei, fratiloru, suroriloru si celoralte rudenii.

Cacov'a, in Iuliu 1882.

Alesandru Lebu.

In acestu casu tragicu, cá si in nenumerate altele remane o singura consolatiune: Credintia firma, in veci nestramutata, in imortalitate, prin urmare in revedere!

— (Lege montanistica in Romani'a?) La repetite intrebari venite noue mai alesu dela 1879 incóce, daca exista in Romani'a lege montanistica, respundemu si astadata spre informatiune ulterióra, cá lege monastica nici pana in dio'a de astadi nu se afla in Romani'a. Se ne aducemu aminte noi acesti din monarchia, cá daca nu ni s'ar fi impusu mai de inainte de cátra regimulu centrale o lege montanistica prin ordonantie absolutistice, nu le amu avea nici noi. Sunt vécuri trecute, de candu Romani'a nu a cunoscutu alta montanistica, decâtu salinele, éra acésta lipsa de es-ploatarea mineraliloru isi avuse ratiunea sa de statu si de existentia nationale. Locuitorii tieriei n'au voitu se mai destepete si irite fómea de auru si rapacitatea altora inca si prin desvelirea si scoterea la lumina de avutii pazite de Pluto si de Proserpina in sinulu pamentului tieriei. Auru multu s'a spalatu din riuri, mai pe urma inse a incetatu si acea ocupatiune.

Unu proiectu de lege montanistica este gata spre a se da la timpulu seu in deliberatiunea camerelor; atunci apoi fia siguri domnii cei interesati in acésta materia, cá noi nu vomu lipsi a le face cunoscutu fara intardiare. Deocamdata inse vedemu cu totii nouele constelatiuni, in care semena fórte, cá Romani'a va veni éراسi in positiune de a'si apara si asecura suprafaci'a patriei, in locu dea remané fiiloru sei timpu se descinda in sinulu ei. Cá-ci adeca, ce insemna alta regularea din nou a pretiurilor de requisitiune, adeca de obiectele si victualiile necesare armatei in casu de resboiu?

— Multiamita publica isi esprima societatea de lectura a studentiloru romani dela gimn. r.-cath. din Clusiu aceloru on. domni si domne, cari cu ocasiunea tínelei siedintiei sale publice in 29 Maiu a. c. au bine-voitu a o spriginí atátu prin presentia la siedintia, cátu si prin oferte marinimóse spre prosperarea biblioteciei; din locu urmatorii:

Dlu Dr. G. Silasi 2 fl., Rv. dlu G. Popu, prot. loc. 1 fl., dlu Alesiu Popu 2 fl., Rv. dlu Nicolau Popu 2 fl., Rv. dlu B. Podoba 1 fl., dlu dr. Ales. Popu 1 fl., dlu D. Dimitrescu 1 fl., dna ved. Elisabet'a Isacu 1 fl., dna Elisabet'a Isacu 1 fl., dna Mari'a Podoba 1 fl.

Din provincia au contribuitu:

Ilustr. dlu eppu Mihailu Pavelu 5 fl., Rv. dlu J. Fekete Negrutiu (din Blasiu) 3 fl., Rv. dlu V. Andreiu

par. ortd. 1 fl., Rv. dlu Georgiu Cupsia par. ortd. 1 fl. dlu Gavr. Cupsia, posessoru 1 fl.

Societatea nu póte omite a nu-si esprima speciale multiamita dlui dr. Gr. Silasi pentru multele sale ostenele privitórie la tínelea siedintiei.

Comitetulu.

Cu acestu Nr. se inchiaie semestrulu I din anulu 1882 si se deschide abonamentu nou pe semestrulu II cu 4 fl. v. a. sau pe 1 anu dela 1/13 Iuliu 1882 pana la 30 Iuniu 1883 cu 8 fl. v. a. Celelalte conditiuni se vedu in fruntea diariului.

Ne rogámu cá adresele intregi, care cum voiesce se le aiba, se se scrie in dosulu cuponului, unde este spatiu de ajunsu, intregi, cu litere scrise curatu, si se se puna preste totu post'a din urma.

Redactiunea si Editur'a.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 13 Iuliu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	119 90	119.75
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	91.30	91.25
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	110.75	110.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	95.90	95 90
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	134.75	135.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	98.25	98.25
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.75	97.50
Obligatiuni urbariale temesiane	97 50	97.25
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.75	97 —
Obligatiuni urbariale transilvane	98 25	88.25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	—.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimiei de vinu	97.25	97.50
Datorie de statu austriaca in chartie	77.—	77.—
Datoria de statu in argintu	77 90	78.—
Rent'a de auru austriaca	94.85	95.—
Sorti de statu dela 1860	131.25	131.—
Actiuni de banca austro-ung.	825.—	823.—
Actiuni de banca de creditu ung.	318 25	320.—
Actiuni de creditu aust.	319.75	322.20
Serisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“ dela Sibiu	—.—	99.50
Galbini imper.	5.69	5 67
Napoleonorulu	9.58	9.57
100 marce nemtiesci	58 95	55 90

Cursuri de Bacuresci in Lei noi (franci).

6 Iuliu st. n. 1882.

Fonduri de Statu:

Actiuni:

Banca Nationala (500 l.)	1440.—
Societatea „Daci'a-Romania“ (250 l.	350.—
Banca Romaniei (500 l.)	—.—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.	—.—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (500 l.)	—.—

Nr. 1818/1882.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea domnului de pia memoria Stefanu Ferdinandu Hirsch pre anulu scolasticu 1882/3 sunt conferibile doue stipendie de câte 300 fl. v. a. La aceste se escrie concursu. Unulu dintre stipendiile aceste se va conferi unui teneru magiaru (rom.-cat.), celu alaltu unui romanu (greco-cat.)

La stipendiile aceste potu concurge aceli teneri, cari se tragu din comunele urmatorie: Turd'a, Copandu, Turu, Reghiu, Comitgu, Banabicu, Aitonu, S. Martinulu desiertu, Cianulu desiertu, Cianulu mare, Agribiciu, Mischiu, Sandu, Petridulu de susu, Petridulu de mijlocu, Petridulu de diosu, Berchisiu, Magura, Schiopi, Agrisiu (Ruha Egeres), S. Craiulu desiertu, Surducu, Bicalatu, Iara, Baisiora, Muntele Baisiorei, Ocolisiulu micu, Ocolisiulu mare, Runcu, Cacov'a, Sacelu, Lita-magiara, Lita-romana, Filea de diosu, Filea de susu, Ciurila, Salisce, Micusiu, Hasmasiu, Muierau, Siutu, Silvasiulu magiaru, Indolu, cá unele, cari odinióra au formatu c. r. pretura a Turdei sub presiedinti'a fericitului fundatoru Stefanu Ferdinandu Hirsch.

Stipendiulu ilu voru potea dobendi numai atari teneri din scólele medie, sau intratori acum in scólele medie, cari voru produce testimoniu cu calculu din studie: eminente sau celu puginu distinsu, éra din portarea morale: esemplariu sau celu puginu laudabilu. Acei teneri voru póte folosi stipendiulu dobenditu in gimnasiu, scól'a reale, scól'a agrónomica, eventualu si la universitate, daca atátu in studie cátu si in portarea morale voru tínea calculii indicati mai susu.

Aceli teneri scolari, cari cu privire la conditiunile memorate potu aspirá la stipendiulu acesta, si dorescu a concurge, au se'si asterna concursele instruite cu carte de botezu, testimoniu scolasticu despre anulu scolasticu 1881/2, atestatu medicalu si de paupertate, pana in 2 Augustu st. n. a. c. si inca magiarii la ordinariatulu episcopescu rom.-cat. transilvanu in Alb'a-Jul'a, éra romanii la ordinariatulu archiepiscopescu gr.-cat. in Blasiu, prin parochulu concernente alu loru. Concursele intrate mai tardiu nu se voru considera.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tinuta in 24 Iuniu 1882.

(95) 1—3

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.